

Bastjänstgöring för läkare

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i patientsäkerhetslagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Regeringens förslag innebär att kravet på praktisk tjänstgöring, allmäntjänstgöring, för att få läkarlegitimation tas bort. Förslaget bygger på ett förslag om en sexårig utbildning till läkarexamen, där en läkarexamen kommer att utgöra underlag för läkarlegitimation utan krav på ytterligare praktisk tjänstgöring. Det senare förslaget behandlas dock i en annan ordning.

Regeringens förslag innebär vidare att det i stället ska finnas möjligheter till anställning i landstingen för läkares specialiseringstjänstgöring inklusive bastjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet. En lämplig myndighet kommer att få i uppdrag att utarbeta föreskrifter om läkarnas bastjänstgöring som enligt regeringen bör vara en fristående första introduktionsdel i läkarnas specialiseringstjänstgöring.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Utskottet föreslår vidare ett tillkännagivande till regeringen om att säkerställa att utbildningssamarbetet med Åland kan fortsätta och att det blir möjligt för läkare att genomföra sin bastjänstgöring på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige. Utskottets förslag grundar sig på ett motionsyrkande.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:274 Bastjänstgöring för läkare.

Fyra yrkanden i tre följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Bastjänstgöring för läkare.....	6
Reservationer	14
1. Extern kvalitetsgranskning, punkt 2 (SD).....	14
2. Obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri, punkt 3 (SD)	14
3. Bastjänstgöring inom primärvården, punkt 4 (V)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659),
2. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:274 punkterna 1 och 2.

2. Extern kvalitetsgranskning

Riksdagen avslår motion

2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

3. Obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri

Riksdagen avslår motion

2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

4. Bastjänstgöring inom primärvården

Riksdagen avslår motion

2018/19:22 av Karin Rågsjö m.fl. (V).

Reservation 3 (V)

5. Bastjänstgöring på Åland

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska säkerställa att utbildningssamarbetet med Åland kan fortsätta och att det blir möjligt för läkare att genomföra sin bastjänstgöring på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:25 av Lina Nordquist m.fl. (L).

Stockholm den 13 november 2018

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlqvist (S), Anders W Jonsson (C), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Dag Larsson (S), Lina Nordquist (L), Christina Östberg (SD), Åsa Lindhagen (MP), Michael Anefur (KD) och Eva Lindh (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2017/18:274 Bastjänstgöring för läkare och fyra yrkanden i tre följdmotioner. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag som ska leda till ett sammanhållet utbildningssystem för läkare: från student till specialist. Förslagen bedöms bidra till att utforma en utbildningsstruktur för läkare som leder till specialister med högre kompetens och bättre förutsättningar att tillgodose befolkningens behov av god kunskapsbaserad vård.

Regeringen föreslår att kravet på praktisk tjänstgöring för att få läkarlegitimation ska tas bort. Kravet på praktisk tjänstgöring, den s.k. allmän-tjänstgöringen, är i dag en förutsättning för att en läkare ska bli legitimerad. Förslaget att ta bort den praktiska tjänstgöringen bygger på ett förslag om en sexårig utbildning till läkarexamen, där en läkarexamen kommer att kunna utgöra underlag för läkarlegitimation utan krav på ytterligare praktisk tjänstgöring. Förslaget om en förändrad läkarutbildning behandlas dock i en annan ordning.

Regeringen anser att det finns ett behov av en strukturerad introduktion till hälso- och sjukvården som ett led mellan läkarexamen, legitimation och nuvarande specialiseringstjänstgöring när kravet på praktisk tjänstgöring för legitimation tas bort och bedömer att läkarnas specialiseringstjänstgöring bör inledas med en fristående första introduktionsdel, benämnd bastjänstgöring. Innebörden av att det bör införas en bastjänstgöring är att det införs en strukturerad introduktion till svensk hälso- och sjukvård som ett obligatoriskt tjänstgöringsavsnitt vid specialisering för alla läkare, oavsett från vilket land man har sin läkarexamen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Utskottets överväganden

Bastjänstgöring för läkare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Vidare ställer sig riksdagen bakom det som utskottet anför om att regeringen bör säkerställa att utbildningssamarbetet med Åland kan fortsätta och att det blir möjligt för läkare att genomföra sin bastjänstgöring på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige och tillkännager detta för regeringen. Motionsyrkanden om extern kvalitetsgranskning, obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri och bastjänstgöring inom primärvården avslås.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (SD) och 3 (V).

Bakgrund

Yrket läkare

Yrket läkare är ett ensamyrke, vilket innebär att endast legitimerade läkare eller läkare med sådant särskilt förordnande som krävs för att få utöva läkaryrket har rätt att utöva yrket, se 4 kap. 4 § patientsäkerhetslagen (2010:659), förkortad PSL.

De generella reglerna om behörighet finns i 4 kap. PSL, och där anges vilken utbildning och i förekommande fall vilken praktisk tjänstgöring som krävs för att få legitimation. För läkare anges att det krävs läkarexamen och fullgjord praktisk tjänstgöring enligt föreskrifter (4 kap. 1 § PSL). Den praktiska tjänstgöringen benämns allmäntjänstgöring och regleras närmare i patientsäkerhetsförordningen (PSF). Allmäntjänstgöring ska fullgöras under handledning under minst 18 månader efter avlagd läkarexamen och avslutas med ett kunskapsprov som anordnas av de lärosäten som har tillstånd att utfärda läkarexamen. Socialstyrelsen som har rätt att meddela ytterligare föreskrifter om allmäntjänstgöring har meddelat föreskrifter som närmare reglerar målkraven för allmäntjänstgöring (SOSFS 1999:5).

En legitimerad läkare kan få bevis om specialistkompetens efter att ha gått viss vidareutbildning under minst fem år samt efter att ha förvärvat de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som föreskrivs i PSL och PSF. Läkarnas specialiseringstjänstgöring är en målstyrd utbildning som bedrivs inom hälso- och sjukvården, se Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2015:8), förkortat ST-föreskrifterna.

Särskilt förordnande

Genom ett särskilt förordnande kan en person få utöva yrket som läkare utan legitimation. Ett sådant förordnande behövs således för en läkare under allmäntjänstgöringen.

Förslag om en sexårig läkarutbildning

Promemorian En sexårig utbildning för läkarexamen (U2018/02704/UH) har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och baseras på Läkarutbildningsutredningens förslag i betänkandet För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning (SOU 2013:15). I promemorian föreslås, i likhet med i utredningsbetänkandet, att läkarexamen som nu omfattar 330 högskolepoäng, ska ökas med 30 högskolepoäng. Detta motsvarar ytterligare en termins heltidsstudier, vilket innebär att utbildningen totalt kommer att motsvara sex års heltidsstudier. Vidare föreslås att examensbeskrivningens mål justeras. Förslaget i promemorian avviker i denna del i vissa avseenden från utredningens förslag. Syftet med förslagen är att anpassa kraven för läkarexamen för att den ska kunna utgöra grund för legitimation, eftersom det nuvarande kravet på allmäntjänstgöring efter läkarexamen för erhållande av legitimation kommer att ta bort enligt förslaget i den nu aktuella propositionen Bastjänstgöring för läkare (prop. 2017/18:274). Förslagen i promemorian och utredningsbetänkandet syftar också till att anpassa målen för läkarexamen för att de i större utsträckning ska motsvara hälso- och sjukvårdens behov i ett långsiktigt perspektiv.

Promemorian har varit ute på remiss och bereds för närvarande i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). De föreslagna ändringarna i högskoleförordningen (bilaga 2) föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Propositionen

Allmäntjänstgöringen ska tas bort

Regeringen föreslår nu att läkarexamen ska utgöra underlag för legitimation utan ytterligare krav på praktisk tjänstgöring och att den nuvarande strukturen med allmäntjänstgöring efter examen ska tas bort. En viktig grund för förslaget är förslagen i Läkarutbildningsutredningens betänkande (SOU 2013:15). Regeringen bedömer att en ny ordning där läkarexamen enligt en förändrad läkarutbildning ska ligga till grund för legitimation är en av förutsättningarna för att man bättre ska kunna tillgodose befolkningens behov av en god vård och att kravet på allmäntjänstgöring efter läkarexamen för att få läkarlegitimation därför bör tas bort. Som framgår i föregående stycke bereds en promemoria med förslag till examensbeskrivning för en sexårig utbildning till läkarexamen.

Regeringen anser att införandet av en förändrad legitimationsgrundande läkarutbildning tydliggör lärosätenas övergripande ansvar att förbereda läkarstudenten för att självständigt utöva yrket och säkra den kunskapsnivå,

erfarenhet och professionella kompetens som legitimationen är en garanti för. Därtill blir läkarexamen i det föreslagna systemet tydligare eftersom den direkt leder till läkarlegitimation utan krav på ytterligare examinationer eller tjänstgöring. Regeringen bedömer att vägen till läkarlegitimation därmed blir tydligare och mer effektiv.

Regeringen bedömer vidare att en lägre avgift än den som nu gäller bör tas ut vid handläggningen av kommande legitimationsärenden.

Införande av en klinisk bastjänstgöring

Regeringen föreslår således att möjligheten till anställning för läkares allmäntjänstgöring i landstingen, liksom att anställningen ska ske för viss tid, ska tas bort. Det ska enligt regeringen i stället finnas möjligheter till anställning i landstingen för läkares specialiseringstjänstgöring inklusive bastjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet.

Regeringen bedömer att en klinisk bastjänstgöring för läkare bör införas som en del av läkarnas specialiseringstjänstgöring och att bastjänstgöringen bör vara den första delen i läkarnas specialiseringstjänstgöring. Bastjänstgöringen bör enligt regeringen regleras av samma föreskrifter som specialiseringstjänstgöringen (SOSFS 2015:8), ST-föreskrifterna. Enligt regeringen medför en sammanhållen reglering fördelar i och med att vissa allmänna bestämmelser om t.ex. vårdgivarens ansvar och extern granskning kan gälla för både bastjänstgöringen och specialiseringstjänstgöringen.

Regeringen anför att några remissinstanser har fört fram vikten av extern granskning av bastjänstgöringen i syfte att nå en jämn kvalitet på vidareutbildning i hela landet. Regeringen anser att bestämmelserna i ST-föreskrifterna om att det är vårdgivaren som ska ansvara för att kvaliteten i specialiseringstjänstgöringen säkerställs genom systematisk granskning och utvärdering, även bör gälla för bastjänstgöringen.

Den kortaste sammanlagda tjänstgöringstiden för läkarnas specialiseringstjänstgöring, inklusive bastjänstgöring, bör enligt regeringen ändras från minst fem år till minst fem år och sex månader. Meriter från annan relevant utbildning och andra relevanta kunskaper och färdigheter bedöms kunna tillgodoräknas i bastjänstgöringen och sådan tjänstgöring bör endast behöva genomföras en gång. Socialstyrelsen bör enligt regeringen pröva intyg om uppnådd kompetens för bastjänstgöringen direkt efter avslutad tjänstgöring. En godkänd bastjänstgöring bör vara ett krav för att få gå vidare i de övriga delarna av specialiseringstjänstgöringen.

Regeringen anför vidare att bastjänstgöringen bör innehålla två särskilt specificerade tjänstgöringsställen, men i vilken ordning dessa ska genomföras bör inte regleras. På så vis möjliggörs ett flexibelt regelverk som underlättar att bastjänstgöring ska kunna erbjudas på alla hälso- och sjukvårdsnivåer och vid fler vårdinrättningar än de som i dag har möjlighet att erbjuda allmäntjänstgöring. Detta bör enligt regeringen ge hälso- och

sjukvårdshuvudmännen möjlighet att anställa fler BT-läkare, vilket bör motverka att det fortsättningsvis uppstår långa väntetider för bastjänstgöring.

Målbeskrivning för bastjänstgöringen

Regeringen bedömer att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter om läkarnas bastjänstgöring. Föreskrifterna bör reglera att det ska krävas fullgjord bastjänstgöring för att få specialistkompetens. Följande tio lärandemål bör ingå i bastjänstgöringen:

- akuta, livshotande sjukdomstillstånd
- de vanligaste sjukdomstillstånden
- medarbetarskap och ledarskap
- etik, mångfald och jämlikhet
- vårdhygien och smittskydd
- lagar och föreskrifter samt hälso- och sjukvårdens organisation
- kommunikation
- sjukdomsförebyggande arbete
- läkemedel
- övriga kompetenser.

Enligt regeringen bör bastjänstgöringen vara målstyrd utifrån de lärandemål som fastställs i föreskrifterna och bör fullgöras under

- tre till fyra månader inom primärvård
- tre till fyra månader inom akutsjukvård
- i övrigt maximalt ytterligare två tjänstgöringsplaceringar inom specialiteter där läkaren har egna patientkontakter samt ansvar för utredning och behandling.

Enligt regeringen är det betydelsefullt att kunskaper inom psykiatri särskilt beaktas och ryms inom bastjänstgöringen. Den psykiska ohälsan ökar i Sverige, och därmed ökar även behovet av läkare som kan tillgodose en god kunskapsbaserad vård. Framtidens läkare behöver enligt regeringen kunna bemöta och behandla patienter med psykiska sjukdomar och annan samsjuklighet och det är därför av stor vikt att läkare efter fullgjord bastjänstgöring har god klinisk erfarenhet av att bedöma suicidrisk samt att utföra särskilda undersökningar och bedömningar som underlag för att skriva vårdintyg. Mot den bakgrunden anser regeringen att lärandemålen bör inkludera akuta, livshotande sjukdomstillstånd och de vanligaste psykiatriska sjukdomstillstånden. Kunskap och klinisk erfarenhet enligt dessa lärandemål kan läkaren enligt regeringen lämpligen tillgodogöra sig inom ramen för primärvårdstjänstgöringen eller akuttjänstgöringen. Verksamhetschefen tillsammans med huvudhandledaren bör bedöma om detta behov är uppfyllt inom ramen för placeringarna inom bastjänstgöringen för den enskilda läkaren. Om så inte är fallet bör läkaren enligt regeringen tjänstgöra minst en månad inom psykiatrisk akutsjukvård och delta i jourverksamhet.

Regeringen anför att några remissinstanser har framfört oro för att bastjänstgöringen ska innehålla för lite tjänstgöring inom primärvården och psykiatri. Remissinstanserna menar enligt regeringen att kompetens inom allmänmedicin och psykiatri särskilt kommer att behövas i den framtida hälso- och sjukvården och att det därför är viktigt att tjänstgöring inom specialiteterna särskilt beaktas. Regeringen anser att den föreslagna utformningen av bastjänstgöringen tillgodoser just de behov av kompetens och utveckling som remissinstanserna lyfter fram som viktigt. Genom att ställa krav på uppnådd kompetens enligt lärandemål om akuta, livshotande sjukdomstillstånd och de vanligaste sjukdomstillstånden, inklusive psykiatriska, kommer läkare under bastjänstgöringen att få en bred klinisk kompetens inom flera olika specialiteter. Dessa lärandemål kan även uppnås inom många olika vårdinrättningar, vilket möjliggör för läkare att under bastjänstgöringen få erfarenhet från olika områden inom hälso- och sjukvårdens första linje.

Regeringen anser att uppnådd kompetens för bastjänstgöringen ska vara styrande snarare än organisatoriska vårdformer eller specialiteter. Allmäntjänstgöringen regleras utifrån specialitetsområden och obligatoriska placeringar, vilket enligt regeringen har medfört problem i form av långa väntetider eftersom vårdgivare som en följd av detaljerade föreskrifter och fastställda tjänstgöringsställen inte kan erbjuda allmäntjänstgöring i den utsträckning som det finns behov av.

Regeringen anför vidare att remissinstanser har fört fram att tjänstgöring på psykiatrisk klinik ska vara obligatoriskt. Detta liknar enligt regeringen de krav som finns i dagens allmäntjänstgöring, och regeringen bedömer att det inte är ändamålsenligt att reglera tjänstgöringsplaceringar på liknande sätt som i allmäntjänstgöringen med anledning av de problem som detta har skapat i form av väntetider för AT-tjänster.

Enligt regeringen har vissa remissinstanser framfört att om de obligatoriska tjänstgöringsplaceringar inom primärvård och psykiatri som finns i allmäntjänstgöring idag avskaffas kommer detta att innebära allvarliga konsekvenser för en framtida rekrytering av psykiatriker, eftersom rekryteringsbasen med all sannolikhet kommer att minska. Regeringen vill i det sammanhanget påminna om att det föreslagna utbildningssystemet för läkare kommer att innebära en förnyad läkarutbildning med moderniserade inslag av kliniska placeringar. Genom den föreslagna bastjänstgöringen kommer läkare att på ett strukturerat sätt introduceras i hälso- och sjukvård.

Bedömning av uppnådd kompetens för läkarnas bastjänstgöring

Regeringen bedömer att Socialstyrelsen bör föreskriva hur bedömningarna av uppnådd kompetens enligt målbeskrivningen ska gå till och vad bedömningarna bör innehålla. Enligt regeringen bör bedömningarna genomföras av kliniskt verksamma läkare som utbildats i bedömning och handledning och bör innefatta minst två formativa bedömningar för varje enskild placering under bastjänstgöring. Vidare bör en samlad bedömning av

uppnådd kompetens enligt de aktuella lärandemålen göras efter varje tjänstgöringsplacering.

Bastjänstgöringen bör enligt regeringen avslutas med en slutbedömning av den uppnådda kompetensen i fråga om hela målbeskrivningen. Den slutliga bedömningen bör genomföras av en extern bedömare som tillsammans med handledare och verksamhetschef bör intyga att måluppfyllelse av bastjänstgöring skett.

Konsekvenser för tjänstgöring på Åland

Regeringen anför att Akademiska sjukhuset i Uppsala sedan 2009 har ett avtal med Ålands hälso- och sjukvård, vilket gör det möjligt för studenter med svensk läkarexamen att genomföra sin allmäntjänstgöring på Åland utifrån Socialstyrelsens föreskrifter. AT-läkaren har sedan haft möjlighet att ansöka om svensk läkarlegitimation efter genomförd allmäntjänstgöring på Åland. Möjligheten att ta emot svenskexaminerade läkare för allmäntjänstgöring har i praktiken blivit en resursförstärkning för Ålands hälso- och sjukvård. Att ta bort allmäntjänstgöringen får därför konsekvenser för Ålands hälso- och sjukvård.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Regeringen anför att propositionens förslag bedöms påverka det kommunala självstyret på det viset att landstingen åläggs en skyldighet att anordna bastjänstgöring. Regeringen anser emellertid sammantaget att denna inskränkning i det kommunala självstyret inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har legat till grund för förslaget.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2015:8) om läkarnas specialiseringstjänstgöring – de s.k. ST-föreskrifterna

Dessa föreskrifter tillämpas vid legitimerade läkares vidareutbildning för att uppnå specialistkompetens. Av 3 kap. 2 § framgår att vårdgivaren ska ansvara för att kvaliteten i specialiseringstjänstgöringen säkerställs genom systematisk granskning och utvärdering av om verksamheten uppfyller de krav som ställs i en annan del av föreskrifterna. Vidare framgår att kvaliteten i specialiseringstjänstgöringen även ska granskas och utvärderas av en extern aktör som inte får ha ekonomiska, administrativa eller organisatoriska kopplingar till vårdgivaren och att vårdgivaren bör se till att den externa granskningen och utvärderingen utförs vart femte år.

Motionerna

I motion 2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD) föreslås i yrkande 1 ett tillkännagivande om att det för att säkerställa hög utbildningskvalitet krävs en

regelbunden och obligatorisk extern kvalitetsgranskning av bastjänstgöringen som tydligt regleras i föreskrift. Motionärerna anför att den externa kvalitetsgranskningen bör utföras av en aktör som inte har ekonomiska, administrativa eller organisatoriska kopplingar till vårdgivaren. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att se över förutsättningarna för att bastjänstgöring ska innehålla obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri.

I kommittémotion 2018/19:22 av Karin Rågsjö m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att bastjänstgöringen inom primärvården uppgår till fem till sex månader.

I kommittémotion 2018/19:25 av Lina Nordquist m.fl. (L) föreslås ett tillkännagivande om att bastjänstgöring ska vara möjlig att genomföra på Åland.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser således att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Utskottet noterar att regeringen bedömer att bastjänstgöringen bör regleras av samma föreskrifter som specialiseringstjänstgöringen, de s.k. ST-föreskrifterna. Utskottet kan konstatera att dessa föreskrifter anger att kvaliteten i tjänstgöringen, förutom genom vårdgivarens granskning och utvärdering, även ska granskas och utvärderas av en extern aktör som inte får ha ekonomiska, administrativa eller organisatoriska kopplingar till vårdgivaren och att vårdgivaren bör se till att så sker vart femte år. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motion 2018/19:23 (SD) yrkande 1 och motionen bör avslås.

Den psykiska ohälsan ökar i Sverige och det är av stor vikt att framtidens läkare har god klinisk erfarenhet inom området. Ett motionsyrkande tar upp frågan om att se över förutsättningarna för att bastjänstgöringen ska innehålla obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri. Utskottet delar regeringens bedömning att uppnådd kompetens för bastjänstgöringen ska vara styrande snarare än organisatoriska vårdformer eller specialiteter eftersom en reglering utifrån specialitetsområden och obligatoriska placeringar har visat sig medföra problem i form av långa väntetider för allmäntjänstgöringstjänster. Genom att ställa krav på uppnådd kompetens enligt lärandemål om akuta, livshotande sjukdomstillstånd och de vanligaste sjukdomstillstånden, inklusive psykiatriska, kommer läkare under bastjänstgöringen att få en bred klinisk kompetens inom bl.a. psykiatri. Utskottet noterar att det enligt regeringen bör vara upp till verksamhetschefen att bedöma om målet i den delen är uppfyllt för den enskilda läkaren, och om så inte är fallet låta läkaren tjänstgöra minst en månad inom psykiatrisk akutsjukvård och delta i jourverksamhet. Utskottet

anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2018/19:23 (SD) yrkande 2. Motionen bör avslås.

Ett motionsyrkande efterfrågar att bastjänstgöringen inom primärvården ska pågå under fem till sex månader. Utskottet kan konstatera att bastjänstgöringen föreslås vara målstyrd efter lärandemål fastställda i föreskrifter och att fullgöras under tre till fyra månader inom primärvård, tre till fyra månader inom akutsjukvård och i övrigt med maximalt ytterligare två tjänstgöringsplaceringar inom en specialitet där kliniska inslag ingår i det vardagliga arbetet. Utskottet delar regeringens bedömning att en målstyrd bastjänstgöring skapar förutsättningar för en flexibel vidareutbildning som ger en strukturerad introduktion till hälso- och sjukvården. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ när det gäller hur många månader som bastjänstgöringen bör fullgöras inom primärvården. Motion 2018/19:22 (V) bör avslås.

Avtalet mellan Akademiska sjukhuset i Uppsala och Ålands hälso- och sjukvård gör det möjligt för studenter med svensk läkarexamen att genomföra sin allmäntjänstgöring på Åland. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det vore olyckligt om det utbytet skulle upphöra genom den förestående reformeringen av läkarutbildningen. Regeringen bör därför säkerställa att utbildningssamarbetet med Åland kan fortsätta och att det blir möjligt för läkare att genomföra sin bastjänstgöring på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige. Riksdagen bör ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkännage detta för regeringen. Motion 2018/19:25 (L) bör bifallas.

Reservationer

1. Extern kvalitetsgranskning, punkt 2 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Christina Östberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi välkomnar regeringens förslag om en bastjänstgöring för läkare liksom bedömningen att det ska införas en ny legitimationsgrundande läkarutbildning. I dag granskas kvaliteten både när det gäller läkarnas grundutbildning och specialiseringstjänstgöringen och vi anser att det är självklart att också den föreslagna bastjänstgöringen ges en extern kvalitetsgranskning. En sådan granskning bör utföras av en aktör som inte har ekonomiska, administrativa eller organisatoriska kopplingar till vårdgivaren samt bör regleras tydligt i föreskrift. Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att ta fram sådana föreskrifter.

2. Obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri, punkt 3 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Christina Östberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser liksom regeringen att det är viktigt att uppmärksamhet riktas mot psykiatriska sjukdomstillstånd när målbeskrivningen för bastjänstgöringen

utformas. Därför bör en lämplig myndighet ges i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att bastjänstgöringen ska innehålla obligatorisk tjänstgöring inom psykiatrin. Regeringen bör besluta om ett sådant uppdrag.

3. Bastjänstgöring inom primärvården, punkt 4 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:22 av Karin Rågsjö m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag välkomnar regeringens förslag som innehåller angelägna förändringar när det gäller läkarutbildningen. Emellertid delar jag inte regeringens bedömning att bastjänstgöringen inom primärvården bör vara tre till fyra månader. Eftersom primärvården ska fungera som den första linjens sjukvård behöver framtidens läkare ha god insyn och kunskap om verksamheten och bastjänstgöringen i primärvården bör därför i stället vara fem till sex månader. Regeringen bör återkomma med ett förslag om detta.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:274 Bastjänstgöring för läkare:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Följdmotionerna

2018/19:22 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att bastjänstgöringen inom primärvården uppgår till 5–6 månader och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:23 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för att säkerställa hög utbildningskvalitet krävs en regelbunden och obligatorisk extern kvalitetsgranskning av bastjänstgöringen, som tydligt regleras i en föreskrift, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att se över förutsättningarna för att bastjänstgöring ska innehålla obligatorisk tjänstgöring inom psykiatri och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:25 av Lina Nordquist m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bastjänstgöring ska vara möjlig att genomföra på Åland och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2017/18:SoU28, rskr. 2017/18:355.

4 kap.**1 §**

Den som i enlighet med vad som anges i nedanstående tabell har avlagt högskoleexamen eller har gått igenom utbildning och som, i förekommande fall, fullgjort praktisk tjänstgöring ska efter ansökan få legitimation för yrket.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 8 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

En legitimerad psykoterapeut ska i samband med sin yrkesutövning ange sin grundutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i de fall som anges i tabellen meddela föreskrifter om vilken utbildning och praktisk tjänstgöring som krävs för att få legitimation.

Yrke/Yrkestitel	Utbildning	Praktisk tjänstgöring
1. apotekare	apotekarexamen	
2. arbetsterapeut	arbetsterapeutexamen	
3. audionom	audionomexamen	
4. barnmorska	barnmorskeexamen	
5. biomedicinsk analytiker	biomedicinsk analytikerexamen	
6. dietist	dietistexamen	
7. fysioterapeut	fysioterapeutexamen	
8. hälso- och sjukvårdskurator	hälso- och sjukvårdskuratorexamen	
9. kiropraktor	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
10. logoped	logopedexamen	
11. läkare	läkarexamen	<i>enligt föreskrifter</i>
12. naprapat	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
13. optiker	optikerexamen	
14. ortopedingenjör	ortopedingenjörs-examen	
15. psykolog	psykologexamen	enligt föreskrifter

16. psykoterapeut	psykoterapeutexamen
17. receptarie	receptarieexamen
18. röntgensjuksköterska	röntgensjuksköterskeexamen
19. sjukhusfysiker	sjukhusfysikerexamen
20. sjuksköterska	sjuksköterskeexamen
21. tandhygienist	tandhygienistexamen
22. tandläkare	tandläkareexamen

Regeringen får meddela föreskrifter om att även andra utbildningar än dem som anges i tabellen ska ge rätt till legitimation.

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §¹

Den som i enlighet med vad som anges i nedanstående tabell har avlagt högskoleexamen eller har gått igenom utbildning och som, i förekommande fall, fullgjort praktisk tjänstgöring ska efter ansökan få legitimation för yrket.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 8 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

En legitimerad psykoterapeut ska i samband med sin yrkesutövning ange sin grundutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i de fall som anges i tabellen meddela föreskrifter om vilken utbildning och praktisk tjänstgöring som krävs för att få legitimation.

Yrke/Yrkestitel	Utbildning	Praktisk tjänstgöring
1. apotekare	apotekarexamen	
2. arbetsterapeut	arbetsterapeutexamen	
3. audionom	audionomexamen	
4. barnmorska	barnmorskeexamen	
5. biomedicinsk analytiker	biomedicinsk analytikerexamen	
6. dietist	dietistexamen	
7. fysioterapeut	fysioterapeutexamen	
8. hälso- och sjukvårdskurator	hälso- och sjukvårdskuratorsexamen	
9. kiropraktor	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
10. logoped	logopedexamen	
11. läkare	läkarexamen	
12. naprapat	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
13. optiker	optikerexamen	

¹ Senaste lydelse 2018:000.

14. ortopedingenjör	ortopedingenjörsexamen	
15. psykolog	psykologexamen	enligt föreskrifter
16. psykoterapeut	psykoterapeutexamen	
17. receptarie	receptarieexamen	
18. röntgensjuksköterska	röntgensjuksköterskeexamen	
19. sjukhusfysiker	sjukhusfysikerexamen	
20. sjuksköterska	sjuksköterskeexamen	
21. tandhygienist	tandhygienistexamen	
22. tandläkare	tandläkareexamen	

Regeringen får meddela föreskrifter om att även andra utbildningar än dem som anges i tabellen ska ge rätt till legitimation.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall och på vilket sätt äldre föreskrifter om praktisk tjänstgöring ska gälla.

2 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 5 § och rubriken närmast före 10 kap. 5 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmäntjänstgöring och specialiseringstjänstgöring

Specialiseringstjänstgöring

10 kap.

5 §¹

I landstingen ska det finnas möjligheter till anställning för läkares allmäntjänstgöring i sådan omfattning att alla läkare som avlagt läkarexamen och läkare med utländsk utbildning som föreskrivits allmäntjänstgöring ges möjlighet att fullgöra praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare enligt 4 kap. patient-säkerhetslagen (2010:659). Anställning för allmäntjänstgöring ska ske för viss tid.

I landstingen ska det *också* finnas möjligheter till anställning för läkares specialiseringstjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet.

I landstingen ska det finnas möjligheter till anställning för läkares specialiseringstjänstgöring *inklusive bastjänstgöring* i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilka fall och på vilket sätt äldre föreskrifter om möjligheter till anställning i landstingen för läkares allmäntjänstgöring ska gälla.

¹ Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.